EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 4.5.2009
KOM(2009) 208 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundamise kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määruse (EÜ) nr 648/2004 (detergentide kohta) artiklile 16

(EMPs kohaldatav tekst)

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundamise kohta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta määruse (EÜ) nr 648/2004 (detergentide kohta) artiklile 16

(EMPs kohaldatav tekst)

1. MITTEPINDAKTIIVSED ORGAANILISED KOOSTISAINED

Määruse (EÜ) nr 648/2004 (detergentide kohta)[1] artikli 16 lõikes 2 on sätestatud: *„8. aprilliks 2009 kontrollib komisjon käesoleva määruse kohaldamist, pöörates erilist tähelepanu pindaktiivsete ainete biolagunduvusele* [Termin on muutunud. Uus termin on „biolagundatavus”]*, ning hindab, esitab aruande ja põhjendatud juhul seadusandlikud ettepanekud seoses järgmisega:*

– anaeroobne biolagunduvus [Termin on muutunud. Uus termin on „biolagundamine”],

– **peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste detergentide biolagundamine.”**

Aruandes esitatakse komisjoni uurimise tulemused, mis keskendus detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundamisele.

Lisaks pindaktiivsetele ainetele ja veepehmendajatele sisaldavad detergendid mitmeid mittepindaktiivseid orgaanilisi ja anorgaanilisi koostisaineid. Tabelis 1 on loetletud peamised mittepindaktiivsed kemikaalirühmad koos selgitusega, millist ülesannet nad täidavad detergentides.

Tabel 1. Detergentide mittepindaktiivsed koostisained (Risk & Policy Analysts Ltd, 2006)[2]

Kemikaalid	Ülesanne
Happed-alused	Tagavad pesuvee optimaalse pH-taseme
Pleegitusained, aktivaatorid ja stabilisaatorid	Parandavad detergendi puhastavat toimet
Veepehmendajad, kompleksimoodustajad ja ioonivahetajad	Pehmendavad vett, et puhastamine (st mustuse eemaldamine ja selle hoidmine suspensioonis) oleks võimalikult tõhus
Korrosioonitõrjeained	Takistavad pesumasinate korrodeerumist
Värvid	Lisavad detergentidele värvi
Värvikaitse	Takistab rõivastelt värvi kulumist
Ensüümid	„Bioloogiline” puhastus
Fluorestsents-kirgastajad	Optiline kirgastamine

[1] ELT L 104, 8.4.2004, lk 1.

[2] RPA aruanne on kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

Vahuärastajad	Piiravad vahu teket (masinpesu puhul)
Koostiseparandajad	Tõhustavad detergendi toimet
Mustuse sadenemise takistajad	Takistavad mustuse riidele sadenemist pesu ajal
Lahustid	Hoiavad koostisaineid suspensioonis (eeskätt vedelate detergentide puhul)

Käesolevas aruandes ei käsitleta lähemalt anorgaanilisi koostisaineid (nt anorgaanilisi aluseid või pleegitajaid), mida biolagundamine ei puuduta.

Allpool tabelis 2 on esitatud ülevaade tähtsamatest enimkasutatavatest mittepindaktiivsetest orgaanilistest koostusainetest nende kasutusviiside, koguste ja biolagundatavuse taseme järgi.

Tabel 2. Ülevaade detergentide peamistest mittepindaktiivsetest orgaanilistest koostisainetest

Ainete rühmad	Peamised koostisained	Detergentide tarbimine ELis (tonni/aastas)	Biolagundatavus
Happed	Äädikhape, sidrunhape, adipiinhape	Sidrunhape: 100 000 tonni/aastas[3]	Kergesti biolagundatav
Veepehmendajad, kompleksimoodustajad ja ioonivahetajad	a) fosfonaadid	~ 30 000 tonni/aastas[4] (AISE andmed 2007)	Nende ainerühmade biolagundatavuse aspekte analüüsitakse jagudes 2 ja 3
	b) polükarboksülaadid	~ 80 000 tonni/aastas (AISE andmed 2007)	
	c) etüleendiamiintetraatsetaat (EDTA) ja selle soolad	~ 11 600 ja 1800 tonni/aastas (vastavalt tööstushoonete/ametiasutuste puhastusvahendites ja olmedetergentides)[5]	
	Nitrilotriatsetaat (NTA)	> 20 000 tonni/aastas peamiselt tööstushoonete/ametiasutuste puhastusvahendites[6]	
Värvikaitse	Polüvinüülpürrolidoon (PVP) on enimkasutatav värvikaitsev kemikaal	~ 100 tonni/aastas	Ei lagune kergesti
Ensüümid	Proteaasid, alfa-amülaasid (lipaas, tsellulaasid väikestes	Proteaas: ~ 1000 tonni/aastas Alfa-amülaas: 150	Kergesti biolagundatav

3 http://www.heraproject.com/files/37-F-05-HERA_citricacid_version1_April05.pdf.

4 http://www.heraproject.com/files/30-F-04-%20HERA%20Phosphonates%20Full%20web%20wd.pdf.

5 http://www.baua.de/nn_8874/de/Chemikaliengesetz-Biozidverfahren/Dokumente/RAR__062.pdf.

6 http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.pdf.

	kogustes)	tonni/aastas[7]	
Fluorestsents-kirgastajad	FWA-1 (CASi nr: 273444-41-8) FWA-5 (CASi nr: 16090-02-1)	2100 tonni/aastas 600 tonni/aastas[8]	FWA-5 ei ole kergesti biolagundatav
Vahuärastajad	N-parafiinid Polüdimetüülsiloksaan (PDMS)	5000 tonni/aastas 7200 tonni/aastas[9]	n-parafiinid on kergesti biolagundatavad; PDMS on liigitatud väga püsivaks aineks
Koostisepara ndajad	Tolueen	17 000 tonni/aastas[10]	Kiiresti biolagundatav aeroobsetes tingimustes
Mustuse sadenemise takistajad	Karboksümetüültselluloos (CMC)	20 000 tonni/aastas	Halvasti biolagundatav
Lahustid	Erinevad alkoholid (etanool, isopropanool, 2-butoksüetanool, 1-dekanool, glütserool) ja trietanoolamiin (TEA)		Kergesti biolagundatavad, v.a TEA

Komisjoni toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee (SCTEE) esitas märtsis 2003 arvamuse,[11] milles ta muu hulgas rõhutab vajadust koguda rohkem teavet detergentides sisalduvate täiendavate veepehmendusainetega seotud tervise- ja keskkonnariskide kohta. Toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee on arvamusel, et kuigi detergente käsitleva määruse rakendamise tõttu on tehtud suuri edusamme pindaktiivsete ainete, eeskätt nende biolagundatavuse valdkonnas, tekitavad detergentide ülejäänud keemilised koostisained, eriti teatavad orgaanilised ühendid, ikka veel mõningaid kahtlusi.

2. DETERGENTIDE MITTEPINDAKTIIVSEID ORGAANILISI KOOSTISAINEID KÄSITLEV UURING

2.1. Peamised järeldused mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete ja tseoliidipõhiste detergentide kohta

2005. aastal tellisid komisjoni talitused RPA-lt (Risk & Policy Analysts Ltd) uuringu, et täita andmelünki, millele osutati toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee arvamuses ning mis puudutasid rea laialtlevinud mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete kasutusalasid, omadusi ja keskkonnamõju. Lõplik aruanne peakirjaga „Mittepindaktiivsed

---

7 http://www.heraproject.com/files/38-F-Hera_Bridging_document_28.10.05.pdf.

8 http://www.heraproject.com/files/11-F-04-HERA%20FWA5%20Full%20web%20wd.pdf.

9 15. märtsi 2006. aasta aruanne *Environmental Risk Assessment of Polydimethylsiloxane used in Detergent Applications*, mis valmis Centre Européen des Silicones jaoks.

10 http://www.heraproject.com/files/24-F-HERA%20Hydrotropes%20Sept%202005.pdf.

11 http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/sct_opinions_en.htm.

orgaanilised koostisained ja tseoliidipõhised detergendid”[12] esitati juunis 2006 ning komisjon lähtus sellest detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundamise kontrollimisel.

RPA uuringus vaadeldi tabelis 1 esitatud ainerühmadesse kuuluva ligikaudu 50 tüüpilise detergendi koostisaine omadusi. Kergesti biolagundatavate ja muude potentsiaalselt ohtlike omadusteta (nagu kõrge toksiline mõju veekeskkonnale) ainete puhul tehti järeldus, et sellised ained ei kujuta endast tõenäoliselt olulist ohtu inimtervisele ega keskkonnale, ning neid ei analüüsitud põhjalikumalt. Põhjalikumalt analüüsiti aineid või ainerühmi, mis ei ole kergesti biolagundatavad või millel leiti olevat potentsiaalselt ohtlikke omadusi.

RPA uuringu tulemusena koostati loetelu spetsiifilistest ainetest ja ainerühmadest, mida kavatseti põhjalikumalt analüüsida erinevates riskihinnangutes esitatud teaduslike tõendite alusel. Tulemused olid järgmised:

(1) Veepehmendajad, kompleksimoodustajad ja ioonivahetajad

(a) *Fosfonaadid:* vastavalt üksmeelsele seisukohale lagunevad fosfonaadid aeglaselt ja võivad ohustada keskkonda; erilist muret tekitab 1-hüdroksüetülideen-1,1-difosfoonhape (HEDP) ja selle soolade võimalik krooniline toksiline mõju veekeskkonnale, eriti *Daphnia*le.

(b) *Polükarboksülaadid:* polükarboksülaadid ei ole kergelt biolagundatavad ning nende kontsentratsioon reoveemudaga töödeldud pinnases võib olla märkimisväärne, kuid selle kohta ei ole kättesaadavaid andmeid.

(c) *Etüleendiamiintetraatsetaat (EDTA) ja selle soolad:* kättesaadavad andmed näitavad, et etüleendiamiintetraatsetaat ja selle soolad võivad olla keskkonnaohtlikud tulenevalt nende kasutamisest tööstushoonete ja ametiasutuste puhastusvahendites, kuid mitte olmedetergentides, kus nende kasutamine on piiratud (Euroopa Kemikaalide Büroo, 2004)[13].

(d) *Nitrilotriatsetaat (NTA):* valitseb üksmeelne seisukoht, et nitrilotriatsetaat on kergesti biolagundatav – mida tõendab ka rida standardkatseid –, kuigi teatavatel juhtudel võib NTA metalliühendite teke lagundamist aeglustada (Euroopa Kemikaalide Büroo, 2005)[14].

Fosfonaatide, polükarboksülaatide, etüleendiamiintetraatsetaadi ja nitrilotriatsetaadi keskkonnamõju kohta on esitatud rohkem teavet allpool jaos 3.

(2) *Polüvinüülpürrolidoon (PVP):* polüvinüülpürrolidoon ei ohusta inimeste tervist ja tundub valitsevat üksmeelne arvamus, et selle aine keskkonnaohtlikkus on väike. Siiski tuleks koguda lisaandmeid tõendamaks, et polüvinüülpürrolidooni kasutamine ei too kaasa olulist keskkonnariski.

---

12 Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

13 http://ecb.jrc.it/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/edtasum061.pdf.

14 http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/ExistingChemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.

(3) *Optiline kirgastaja FWA-5:* FWA-5 teatatud kontsentratsioonid keskkonnas on rohkem kui suurusjärk väiksemad arvutuslikust mittetoimivast sisaldusest (PNEC). Seetõttu on vähetõenäoline, et FWA-5 ohustaks tõsiselt inimeste tervist või keskkonda. Siiski võivad selle aine lagunemisproduktid keskkonda ohustada.

(4) *Vahuärastajad – eeskätt parafiinid (eeldatavalt C10–C16 n-parafiinid) ja dimetüülpolüsiloksaan (PDMS):* n-parafiinide puhul on suurte koguste keskkonda jõudmine vähetõenäoline kiire biolagundamise tõttu reoveepuhastites. Siiski puuduvad selged andmed selliste omaduste kohta nagu toksiline mõju veekeskkonnale ja bioakumulatsioon, mistõttu on raske täie kindlusega väita, et keskkonnaoht puudub. Mis puudutab dimetüülpolüsiloksaani, siis see aine laguneb keskkonnas (kuigi visalt), eeskätt kuivas ja savises pinnases. Lisaks püsivad teatavad kahtlused detergentides sisalduvate suurema molekulmassiga dimetüülpolüsiloksaani ühendite ohtlikkuse suhtes.

(5) *Mustuse sadenemise takistajad – eeskätt karboksümetüültselluloos (CMC):* on vähetõenäoline, et karboksümetüültselluloosi kasutamine detergentides ohustaks märkimisväärselt inimeste tervist või keskkonda, sest selle aine toksilisus on madal. Selle väite korrektseks põhjendamiseks tuleks aga hankida rohkem andmeid keskkonnas mõõdetud tasemete kohta.

(6) *Lahustid – eeskätt 1-dekanool ja trietanoolamiin*: on vähetõenäoline, et 1-dekanooli kasutamine detergentides ohustaks oluliselt inimeste tervist või keskkonda, kuna see aine on kiire biolagundatavusega. Trietanoolamiini võimaliku ohtlikkuse kohta järelduse tegemiseks on vaja rohkem andmeid.

Kokkuvõttes järeldas RPA oma analüüsis, mis käsitles detergentide mittepindaktiivseid orgaanilisi koostisaineid, et isegi püsivamad koostisained ei pruugi tingimata olla keskkonnaohtlikud (s.t. nende PEC/PNEC suhtarv jääb alla 1) keskkonnas lagunemise ja/või madala keskkonnatoksilisuse tõttu. Teatavate koostisainete biolagundatavuse kohta on piisavalt teavet, mistõttu nende puhul ei peeta täiendavaid katseid vajalikuks.

2.2. Mittepindaktiivsed orgaanilised koostisained: biolagundamise ja reoveetöötlusega seotud aspektid

ELis heakskiidetud regulatiivne lähenemisviis näeb detergentide orgaaniliste koostisainetena kasutatavate pindaktiivsete ainete puhul ette nende aeroobse biolagundatavuse. Aeroobsetes tingimustes biolagundatavad orgaanilised ained lagunevad tõenäoliselt reoveepuhastusjaamades. Biolagundamise kaks põhiparameetrit on koostisainete lõpliku lagunemise tase ja biolagundamise kiirus.

RPA uuringu tulemused näitavad, et reoveepuhastuse esimeses ja teises etapis eemaldatakse tõenäoliselt suur osa potentsiaalselt ohtlikest koostisainetest, mis vähendab nende sattumist veekeskkonda. Siiski ei kõrvalda reoveetöötlus etüleendiamiintetraatsetaati ning ka trietanoolamiin eemaldatakse üksnes osaliselt. Lisaks ei ole piisavalt andmeid, mis tõendaksid, kas reoveetöötlusega eemaldatakse detergentides sisalduvad värvained või mitte. Kuigi seireandmete nappuse tõttu puudub küsimuses täielik selgus, on RPA arvamusel, et tõenäoliselt eemaldatakse polüvinüülpürrolidoon ja karboksümetüültselluloos reoveetöötluse käigus mudasse absorbeerimise teel.

3. TERVISE- JA KESKKONNARISKIDE TEADUSKOMITEE (SCHER) ARVAMUSED

3.1. Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee 2007. aasta arvamus mittepindaktiivseid orgaanilisi koostisaineid käsitleva RPA aruande kohta

Detsembris 2006 nõudis komisjon, et tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee hindaks RPA aruande üldist teaduslikku taset ning esitaks märkusi metoodika ja esitatud hüpoteeside kohta. Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomiteel paluti avaldada arvamust, kas RPA järeldused uuritavate mittepindaktiivsete koostisainete kohta on korrektsed ja teaduskirjandusega kooskõlas. Kuna RPA analüüsis olid teatavate ainete puhul välja toodud kahtlused või ebaselgused, paluti pöörata erilist tähelepanu tervise- ja keskkonnariskidele, mis on seotud järgmiste detergentides sisalduvate täiendavate veepehmendusainetega: i) etüleendiamiintetraatsetaat ja selle tetranaatriumsoolad, ii) nitrilotriatsetaat, iii) fosfonaadid ja iv) polükarboksülaadid.

Pärast seda, kui tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee oli uurinud kogu kättesaadavat teavet detergentide mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete kohta, avaldas ta juunis 2007 teadusliku arvamuse[15] pealkirjaga „Mittepindaktiivsed orgaanilised koostisained ja tseoliidipõhised detergendid”. Arvamuses nenditi, et enamik RPA analüüsis esitatud hüpoteesidest on vastuvõetavad ning et aruande üldine tase on hea. Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee möönis, et RPA uuring pakub usaldusväärseid faktilisi tõendeid detergentide mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete kohta. Mis puudutab detergentides sisalduvate veepehmendusainete nelja kategooriat, siis tegi tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee oma arvamuses järgmised järeldused eelnimetatud ainerühmade biolagundatavuse ja seonduvate keskkonnariskide kohta:

(1) **Etüleendiamiintetraatsetaat ja selle tetranaatriumsoolad**: tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee kinnitas toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee varasemat arvamust,[16] mille kohaselt ei kujuta etüleendiamiintetraatsetaadi kasutamine olmedetergentides endast ohtu, kuid teatavate teiste kasutusviiside puhul (tööstuslikud detergendid, paberivabrikud, trükiplaatide tootmine jne) tuleks kokkupuudet täpsemalt hinnata, et välistada võimalikud ohud.

(2) **Nitrilotriatsetaat (NTA) ja soolad**: tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee toetas oma varasemas arvamuses esitatud järeldust,[17] mille kohaselt ei esine ühegi tootmisega kasutamisviisi puhul keskkonnariski. Lisaks rõhutas tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee, et teriseriskide vallas puuduvad andmed nitrilotriatsetaadi ja selle soolade kantserogeense mõju kohta inimestele, samuti igasugused tõendid selle teratogeensuse ja mutageensuse kohta, kuigi on olemas selged tõendid selle kemikaali kantserogeense mõju kohta rottidele ja hiirtele.

(3) **Fosfonaadid**: esialgseid hinnanguid ning eeskätt RPA ja HERA uuringuid arvesse võttes järeldas tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee, et tseoliidipõhistes („fosfaadivabades”) pesupulbrites kasutatavad fosfonaadid kujutavad endast võimalikku ohtu veekeskkonnale ja pinnasele (põllumajandusmaale). Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee rõhutas, et fosfonaatide püsivus keskkonnas ja nende

---

15 Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_057.pdf.

16 Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/documents/out194_en.pdf.

17 Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_001.pdf.

ainete bioakumulatsiooni potentsiaali kajastavate andmete vasturääkivus nõuavad, et pikaajalise ja teisese mürgituse ohtu uuesti hinnataks.

(4) **Polükarboksülaadid**: tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee tegi järelduse, et tseoliidipõhistes detergentides kasutatavad fosfonaadid võivad potentsiaalselt ohustada veeorganisme, kuna kroonilise NOECi väärtuse arvutamiseks vajalike andmete õigsust ei ole kinnitatud; samuti püsivad kahtlused maismaaorganismide osas, sest andmete nappuse tõttu ei saa arvutada PNECi.

3.2. Tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee 2008. aasta arvamus anaeroobse biolagundamise ja polükarboksülaatide kohta

2007. aastal avaldati HERA sihipärastatud riskihinnangu aruannetes uued andmed polükarboksülaatide (sealhulgas selle homo- ja kopolümeeride) kohta. Märtsikuus 2008 volitas komisjon tervise- ja keskkonnariskide teaduskomiteed välja andma ajakohastatud teadusliku arvamuse ja kommenteerima detergentides sisalduvaid polükarboksülaate käsitleva HERA aruande[18] põhijäreldust. Selle järelduse kohaselt ei ohusta detergentides kasutatavad polükarboksülaadid keskkonnakomponente, v.a P-AA/MA (akrüül- ja maleiinhappe kopolümeer või selle naatriumsool), mis võib ohustada pinnasekomponenti. Novembris 2008 võttis tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee vastu teadusliku arvamuse,[19] milles ta märkis, et uus PNEC-väärtus veeorganismide jaoks, mille HERA pakkus välja P-AA/MA puhul, mõjutab riskihindamise tulemust. Sellegipoolest ei suutnud tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee anda lõplikku vastust võimaliku keskkonnariski kohta, sest a) ei ole teada, kuivõrd usaldusväärsed on uuringud, milles uuritakse kõnealuste ainete kroonilist toksilist mõju kaladele, ja b) mullas sisalduvate mikroobide funktsioone kajastavad andmed on nende kemikaalidega seotud riskide hindamiseks üliolulised.

Kokkuvõttes tegi tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee järelduse, et nende kemikaalide madala keskkonnaohtlikkuse tõestamiseks tuleb hankida täiendavaid andmeid. Kuna tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee ei leidnud fosfonaatide kohta mingit lisateavet, ei muutnud ta oma 2007. aasta arvamuses esitatud järeldust võimalike seonduvate keskkonnariskide kohta.

4. NÕUPIDAMINE SIDUSRÜHMADEGA

Pädevate asutuste töörühm, kes vastutab detergente käsitleva määruse rakendamise eest, arutas RPA ja HERA aruannete tulemusi ning neile teaduskomiteede poolt antud hinnangut koosolekutel, mis toimusid juunis 2007, juulis 2008 ning veebruaris 2009. Kohtumistel osalesid esindajad liikmesriikidest ja erinevatest tööstusliitudest, nagu Association Internationale de la Savonnerie, de la détergence et des produits d'Entretien (AISE) ja Euroopa Keemiatööstuse Nõukogu (CEFIC).

Kokkuvõttes jõudsid liikmesriigid ühisele seisukohale, et RPA aruanne on heaks lähtealuseks detergentide mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainetega seotud keskkonnariskide kontrollimisel ja et tööstusharu kohuseks peaks olema täiendavate andmete kogumine detergentide teatavate koostisainete kohta, mille suhtes püsivad kahtlused. HERA projekt oli

---

[18] Kättesaadav aadressil: http://www.heraproject.com/files/32-F-HERA_polycarboxylates_final_Sept07.pdf.

[19] Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_109.pdf.

hea näide tööstusharu vabatahtliku algatuse kohta selles valdkonnas. Pealegi märkisid liikmesriigid, et tööstusharu on selleks kohustatud juba lähitulevikus, sest REACH-määrusega (EÜ) 1907/2006[20] ettenähtud registreerimismenetluse raames tuleb esitada üksikasjalikku teavet detergentide keemiliste koostisainete kohta.

AISE vaidlustas mõningad RPA järeldused trietanoolamiini ning kompleksimoodustajate etüleendiamiintetraatsetaadi ja nitrilotriatsetaadi kohta, mille puhul on olemas uut teavet sisaldavad ELi riskihindamisaruanded. AISE rõhutas, et nimetatud riskihindamisaruannetes esitatud teavet ja järeldusi ei ole RPA aruandes piisavalt arvesse võetud, mis tekitab asjatuid kahtlusi. Lõpetuseks toonitas AISE veel, et tööstushoonete ja ametiasutuste puhastusega tegelevad ettevõtted kasutavad neid aineid nende eripäraste tehniliste omaduste tõttu, mis on vajalikud keerulistes tingimustes teostatavaks professionaalseks puhastuseks. Etüleendiamiintetraatsetaat lisati ka direktiivi 2008/105/EÜ[21] III lisasse ning seda ainet kontrollitakse, et teha kindlaks, kas on tegemist prioriteetse ainega või prioriteetse ohtliku ainega veepoliitika raamdirektiivi tähenduses. Komisjon teatab selle kontrollimise tulemuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule 13. jaanuariks 2011.

Jaanuaris 2009 esitas AISE ajakohastatud teavet polükarboksülaatide tarbimise kohta ELis; see arv oli 2007. aastal hinnanguliselt 80 000 tonni/aastas, millest 10 % kasutati tööstushoonete ja ametiasutuste puhastamiseks. Polükarboksülaatide tarbimise täheldatav tõus (võrreldes RPA 2006. aasta aruandes esitatud väärtusega, mis oli ~ 50 000 tonni/aastas) tuleneb hoogustunud üleminekust fosfaadivabadele pesuainetele, mistõttu toodete koostist on muudetud.

Lisaks sai komisjon ettevõttelt BASF jaanuaris 2009 andmeid, mis käsitlevad hiljutisi uuringuid polükarboksülaatide maismaatoksilisuse kohta. BASF-i sõnul näitavad need andmed, et P-AA/MA puhul jääb PEC/PNEC suhtarv kõigi keskkonnakomponentide osas alla 1, mis tõendab P-AA/MA ohutust maismaaorganismidele. Üksmeelselt nenditi, et 2007. aasta HERA aruannet polükarboksülaatide kohta tuleb ajakohastada; seda täiendatakse uute andmetega ning ülevaadatud aruanne edastatakse aprillis 2009 hindamiseks tervise- ja keskkonnariskide teaduskomiteele, kes esitab arvamuse selle kohta, kas tõstatatud küsimused on lahendatud.

5. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Komisjon on astunud hulga samme, et luua teadmistebaas hindamaks detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundamist, nagu nõutakse määruse 648/2004 artikli 16 lõikes 2.

Detergente käsitleva määruse vastuvõtmisel 2004. aastal peeti lõpliku biolagundatavuse kriteeriumi tõhusaks ja proportsionaalseks vahendiks, millega loodeti tagada detergentides kasutatavate pindaktiivsete ainete keskkonnaohutus. Biolagundatavust kasutati keskkonnatoksilisuse asendajana, kuna tollal leidus vähe otseseid andmeid pindaktiivsete ainete keskkonnatoksilisuse kohta. Vahepealse aja jooksul on aga tehtud suuri edusamme detergentide koostisaineid käsitlevate sihipärastatud riskihindamiste valdkonnas, eeskätt

[20] ELT L 396, 30.12.2006, lk 1.

[21] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas (ELT L 348, 24.12.2008, lk 84).

REACH-projekti raames. Komisjonil oli seetõttu võimalik astuda samm edasi artikli 16 lõikes 2 nõutust ning hinnata mitte ainult nende ainete biolagundatavust, vaid ka ohtlikkust.

Komisjoni poolt 2006. aastal tellitud uuring võimaldas taas analüüsida detergentide peamiste mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundatavust ja ökotoksilisust. Liikmesriikide ja tööstusliitude esindajad arutasid selle uuringu tulemusi ning komisjoni teaduskomitee seonduvaid (2007. aasta juuni ja 2008. aasta novembri) arvamusi komisjoni detergentide töörühma koosolekutel.

Ühegi detergentide mittepindaktiivse orgaanilise koostisaine puhul ei tuvastatud keskkonnariske. Kuigi mõne üksiku aine puhul ei saa seda riski lõplikult välistada olemasolevate andmete nappuse tõttu, vajatakse lõpliku riskihinnangu läbiviimiseks suhtelised vähe lisaandmeid. Seetõttu ei peeta sobivaks esitada seadusandlikku ettepanekut, mis näeks ette detergentide mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete lõpliku biolagundatavuse nõude. Tegelikult ei ole paljud mittepindaktiivsed orgaanilised koostisained lõplikult biolagundatavad, kuid neil ei ole sellegipoolest toksilist mõju ei inimeste tervisele ega keskkonnale. Kui kehtestada mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete puhul selline riski asendusnäitaja nagu lõplik biolagundatavus, viiks see rea ainete keelustamiseni, mille puhul on teada, et need ained ei ole ohtlikud. Seega oleks proportsionaalsem ja teaduslikult põhjendatum teostada nende üksikute allesjäänud ainete riskihindamised.

Seni on ebaselge järgmiste ainete keskkonnas säilimine: a) polükarboksülaadid ja fosfonaadid; mõlemat ainerühma kasutatakse märkimisväärsetes kogustes olmedetergentide koostises, ja b) etüleendiamiintetraatsetaat ja selle soolad (kasutatakse peamiselt tööstushoonete ja ametiasutuste puhastamisel), trietanoolamiin, FWA-5 ja parafiinid, mille puhul olemasolevad andmed on ebapiisavad, et välistada võimalik keskkonnaohtlikkus.

REACHi registreerimistoimikutele kehtivad teabenõuded tagavad, et tootjad esitavad Euroopa Kemikaaliametile enamiku nende ainete kohta küllaldaselt andmeid, mis aitavad tuvastada nende ohtlikke omadusi ja võimalikku ohtlikkust inimeste tervisele või keskkonnale. Ainete kohta, mida toodetakse või imporditakse vähemalt 1000 tonni aastas, tuleb esitada registreerimistoimikud detsembriks 2010, kusjuures toimikutes sisalduvatest kemikaaliohutuse aruannetest peab nähtuma, et neid kemikaale on ohutu kasutada kogu elutsükli vältel.

REACHis nõutavad registreerimisandmed peaksid seega olema piisavad, et otsustada, kas eelnimetatud pindaktiivsete ainete kasutamist detergentides tuleks piirata, ja kui see vajadus peaks tekkima, tuleks seda teha vastavalt REACHis ettenähtud piirangute kehtestamise menetlusele. Mis puudutab polükarboksülaate – mille puhul näeb REACH ette vaid monomeeride registreerimise –, siis teostatakse lähitulevikus HERA riskihindamine, mis peaks kõrvaldama viimased ebaselgused selle ainerühma võimaliku keskkonnaohtlikkuse osas. Läbivaadatud aruanne esitatakse tervise- ja keskkonnariskide teaduskomiteele aprillis 2009. Lisaks kontrollib komisjon 2011. aastal etüleendiamiintetraatsetaati, et teha kindlaks, kas tegemist on prioriteetse ainega veepoliitika raamdirektiivi tähenduses.

Sellest tulenevalt ei kavatse komisjon esitada õigusakti ettepanekut, mis käsitleks mittepindaktiivsete orgaaniliste koostisainete biolagundatavust. Vajadus kasutada biolagundatavust detergentide koostisainete nõuetekohasuse näitajana on muutnud üleliigseks, arvestades nende ainete keskkonnatoksilisust kajastavate laiahaardeliste riskihinnangute kättesaadavust.

6. LÜHENDITE LOETELU

AISE: Association Internationale de la Savonnerie, de la détergence et des produits d'Entretien (Euroopa detergentide ja hooldusvahendite tööstusliit)

CEFIC: European Chemical Industry Council (Euroopa Keemiatööstuse Nõukogu)

ECB: European Chemicals Bureau (Euroopa Kemikaaliamet)

FWAs: Fluorestsents-kirgastajad

HERA: Human and Environmental Risk Assessment (olmepuhastustoodete koostisainete inim- ja keskkonnariskide hindamine, AISE-CEFIC koostööprojekt)

NOEC : Täheldatavat toimet mitteavaldav kontsentratsioon

P(AA-MA): Akrüül- ja maleiinhappe kopolümeer

PEC: Arvutussisaldus keskkonnas

PNEC: Arvutuslik mittetoimiv sisaldus

REACH: Kemikaalide registreerimine, hindamine ja autoriseerimine

RCR: Riski iseloomustavad suhtarvud

RPA: Risk & Policy Analysts

SCHER: Scientific Committee on Health and Environmental Risks (tervise- ja keskkonnariskide teaduskomitee)

SCTEE: Scientific Committee on Toxicity, Ecotoxicity and the Environment (toksilisuse, ökotoksilisuse ja keskkonna teaduskomitee)